

PELASTUSOPISTO

ALIPÄÄLLYSTÖN KOULUTUSOHJELMA

OPETUSSUUNNITELMA

AP 30

PELASTUSOPISTO

Koulutusjohtaja

Hyväksytty 16.06.2009

SISÄLTÖ

1	ALIPÄÄLLYSTÖN KEHITTYVÄ AMMATTIKUVA	3
2	ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON TAVOITTEET	4
2.1	OPINTOJEN AMMATTITÄIDOLLINEN ARVOPERUSTA.....	4
2.2	ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON ASEMA JA TEHTÄVÄT PELASTUSTOIMEN TUTKINTOTAVOITTEISEN KOULUTUKSEN JÄRJESTELMÄSSÄ.....	4
2.3	ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON TAVOITTEET.....	5
3	OPISKELU ALIPÄÄLLYSTÖN KOULUTUSOHJELMASSA	9
3.1	KOULUTUSOHJELMAN LAAJUUS JA YDINSISÄLLÖT.....	9
3.2	OPISKELUMENETELMÄT.....	9
4	ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON LUKUSUUNNITELMA	12
5	ALIPÄÄLLYSTÖN KOULUTUSOHJELMAN OPINTOJAKSOT	13
5.1	PERUSOPINNOT.....	13
5.1.1	<i>Johdatus alipäällystööpintoihin 1 op</i>	13
5.1.2	<i>Viestintätaitojen perusteet 2 op</i>	13
5.1.3	<i>Liikuntakasvatus 3 op</i>	14
5.1.4	<i>Oman johtajuuden kehittäminen 3 op</i>	14
5.1.5	<i>Pelastustoimen hallinto 3 op</i>	15
5.2	AMMATTIOPINNOT	15
5.2.1	<i>Onnettomuuksien ehkäisy</i>	15
5.2.1.1	Palotarkastus ja turvallisuusneuvonta 7 op.....	15
5.2.1.2	Rakennusten paloturvallisuus 5 op.....	16
5.2.2	<i>Pelastustoiminta</i>	17
5.2.2.1	Koulutustaito 7 op.....	17
5.2.2.2	Vaaralliset aineet 4 op.....	18
5.2.2.3	Sammutus- ja pelastustekniikan jatkokurssi 3 op	19
5.2.2.4	Palofysiikan jatkokurssi 2 op	19
5.2.2.5	Pelastustoiminnan johtaminen 11 op	20
5.2.2.6	Ensihoito 3 op.....	21
5.2.3	<i>Varautuminen</i>	22
5.2.3.1	Pelastustoimen varautuminen 2 op.....	22
5.3	OPINNÄYTETYÖ	22
5.3.1	<i>Opinnäytetyön tavoitteet ja luonne</i>	22
5.3.2	<i>Opinnäytetyön suunnittelu 1 op</i>	23
6	OPINTOSUORITUSTEN ARVIOINTI	24
6.1	ARVIOINNIN JA ARVOSTELUN KÄSITTEET	24
6.2	ALIPÄÄLLYSTÖN KOULUTUSOHJELMAN TENTTIKÄYTÄNTÖ.....	25
6.3	OPINTOSUORITUSTEN REKISTERÖINTI.....	25
6.4	HYLÄTYN SUORITUKSEN UUSIMINEN	26
6.5	OPINTOJAKSON ARVOSANAN KOROTTAMINEN	26
6.6	ARVIOINNIN OIKAISUVAATIMUKSET	26

1 ALIPÄÄLLYSTÖN KEHITTYVÄ AMMATTIKUVA

Pelastustoimi on ollut viime vuosina suurten muutosten kohteena. Alamme lainsäädäntöä on tarkistettu ja pelastustoimen yhteiskunnallista palvelutehtävää määrätietoisesti laajennettu. Onnettomuuksien ehkäisy on noussut pelastustoiminnan oheen toiseksi normaaliaikojen perustehtäväksemme. Pelastustoimen palvelujärjestelmän rakennetta on uudistettu taloudellisen ja toiminnallisen tehokkuuden varmistamiseksi.

Alueelliseen pelastustoimeen siirtymisen keskeiset perustelut liittyvät monella tavoin henkilöstön ammattitaidon monipuoliseen ja laaja-alaiseen kehittämiseen. Palomiesten, alipäällystön ja päällystön työpanosta halutaan suunnata nykyistä voimallisemmin mm. palotarkastuksiin, valistustyöhön, turvallisuuskoulutukseen ja turvallisuussuunnitteluun. Paloiesimiesten johtamistaidollisia valmiuksia halutaan laajentaa erityisesti henkilöstöhallinnon ja -johtamisen alueella.

Henkilöstön koulutustason noustessa esimiesten työnjohdollisiin valmiuksiin suuntautuu laadullisesti uudenlaisia osaamisodotuksia. Hyvä työilmapiiri ja henkilöstön työmotivaatio antavat perustan myös palomiesten ja pelastajien osaamisen rakentamiselle ja tehokkaalle käytölle. Henkilöstön mahdollisuuksia ammatilliseen erikoistumiseen halutaan lisätä. Työajan aktiiviseen käyttöön halutaan kiinnittää huomiota.

Tehokas toiminta edellyttää, että alueen pelastustoimi onnistuu yhdistämään alueellaan toimivien ehkä toisistaan kovastikin poikkeavat palokuntien työ- ja toimintakulttuurit.

Alipäällystön koulutusohjelman opetussuunnitelma perustuu visioon alipäällystön monipuolistuvista tehtävistä alueellisessa pelastustoimessa. Pelastustoiminnassa paloiesimies johtaa pääsääntöisesti pelastusyksikköä, mutta myös isompia muodostelmia niin kauan kunnes päivystävä päällystöviranhaltija saapuu kohteeseen ja ottaa johtovastuun. Paloiesimies suunnittelee ja johtaa työvuoronsa toimintavalmiuden säilyttämiseen ja kehittämiseen tähtäävän sisäisen koulutuksen. Hän osallistuu myös sopimuspalokuntien henkilöstön koulutukseen.

Alipäällystö johtaa asemapalvelua sekä vastaa asemahallinnon suunnittelusta ja järjestämisestä. Paloiesimies (tai vastaava) voi toimia myös palo- tai pelastusaseman päällikkönä sekä pelastuslaitoksen toimi-/toiminta-alueen vastuullisissa erityistehtävissä. Esimies vastaa asemansa pelastajien ja palomiesten tekemästä työstä onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Hän osallistuu näihin toimintoihin myös itse.

Paloiesimiehen työssä keskeiset ammattiroolit ovat työvuoron esimies, pelastustoiminnan johtaja, pelastajien sekä vapaaehtoisen ja sivutoimisen henkilöstön koulutusharjoitusten suunnittelija ja kouluttaja, pienkiinteistön palotarkastaja, turvallisuuskouluttaja sekä pienen paloaseman päällikkö. Osaaminen perustuu ammatilliseen sisältöosaamiseen sekä hyvään johtamistaitoon.

Vaikka tämän opetussuunnitelman sisällölliset ratkaisut perustuvat arvioon työelämän ja alipäällystötehtävien nykyisestä ja tulevasta kehityksestä, ei opetussuunnitelmaan voida tyhjentävästi kirjoittaa mukaan kaikkea sitä, mitä opiskelijat tulevissa tehtävissään tarvitsevat. Opetussuunnitelmaan on koottu se ydinaines, jonka hallinta on alipäällystötason tehtävissä välttämätöntä ja jonka perustalle opiskelija voi rakentaa omaa ammatillista osaamistaan sen mukaan kun hänen urakehityksensä sitä edellyttää. Tehtävät eriytyvät joka tapauksessa mm. pelastuslaitoksen omien henkilöstörakennetta koskevien ratkaisujen vuoksi, aseman maantieteellisen sijainnin johdosta tai opiskelijan erikoisosaamisen mukaan.

2 ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON TAVOITTEET

2.1 OPINTOJEN AMMATTITÄIDOLLINEN ARVOPERUSTA

Käsitykset työstä, ammattitaidosta ja osaamisvaatimuksista ovat muuttuneet myös pelastustoi-
nessa. Pelastuslaitokset tarvitsevat nykyisessä kehitysvaiheessaan työntekijöitä, joilla on halu,
taidot ja tahto oppia jatkuvasti ja näin valmiudet uudistaa omaa ammatillista osaamistaan. Vas-
taavasti tulevaisuuden henkilöstö odottaa työltään sisällöllistä mielekkyyttä, ammatillista haas-
teellisuutta sekä mahdollisuutta kasvaa ja kehittyä ammatissaan.

Ammattitaidolla ymmärretään yhä useammin laaja-alaisten työ- ja toimintakokonaisuuksien hal-
lintaa. Laaja-alaisen osaamisen rinnalla edellytetään usein myös vahvaa erityisosaamista sekä
henkilökohtaista sitoutumista itsensä, työn ja ammatin kehittämiseen. Organisaatiot madaltuvat
ja päätöksenteko - haasteellisesti - hajautuu. Asiantuntijavastuut korostuvat.

Ammatillinen kasvu ja kehittyminen on jatkuva oman osaamisen oppimisprosessi: ammatin tie-
to- ja taitoperustan kehittämisen ohella on tärkeää kyetä myös uskomusten, asenteiden ja arvo-
jen muutokseen ja tietoisuuden avartamiseen.

Ammatillinen kehittyminen perustuu myönteiseen, humanistiseen ihmiskuvaan.

Vahvan ammatillisen perustan lisäksi työelämässä tarvitaan yhä useammin prosessityyppisiä,
teknis-ammattillisesta osaamisesta riippumattomia yleisiä toimintavalmiuksia, esim.

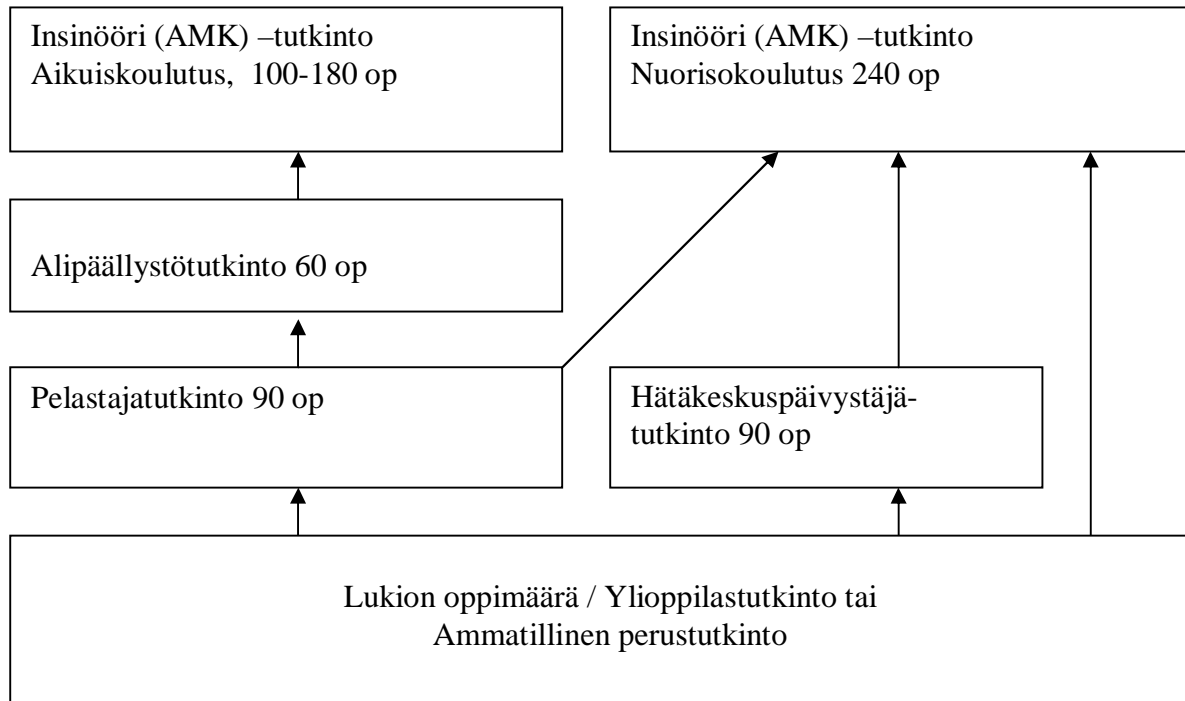
- valmiutta kehittää käytäntöjä ja sisäistää uusia toimintatapoja, jotka auttavat hallitsemaan epävarmuutta muuttuvassa yhteiskunnassa ja muuttuvassa työelämässä,
- valmiutta arvioida ja kehittää omia vuorovaikutustaitoja siten, että kykenee hyvään am-
matilliseen yhteistyöhön muiden kanssa,
- valmiutta ohjata, tukea ja kannustaa henkilöstöä oman osaamisensa hyödyntämiseen sekä
ammattitaitonsa kehittämiseen,
- valmiutta hahmottaa organisaation tulevaisuutta ja virittää aloitteellisuutta sekä johtaa
luotuneiden käytäntöjen muuttamista.

Ammattitaito on myös arvo-osaamista: pelastustoimen arvoperustaan sitoutuminen auttaa ratkai-
semaan toiminnan oikeutusta ammatissa, työelämässä ja yhteiskunnassa.

2.2 ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON ASEMA JA TEHTÄVÄT PELASTUSTOIMEN TUTKINTOTAVOITTEISEN KOULUTUKSEN JÄRJESTELMÄSSÄ

Alipäällystötutkinnolla on pelastustoimen koulutusjärjestelmässä kaksi ydinfunktiota
(ks. kuva 1.):

- 1) tutkinnon suorittaminen antaa muodollisen kelpoisuuden alipäällystövirkojen hakemiseen
sekä
- 2) tutkinto antaa opiskelijalle mahdollisuuden jatkaa opintojaan palopäällystön koulutusoh-
jelmassa AmkA –linjalla insinööri (AMK) –tutkintoon.

Kuva 1. Pelastusopiston ammatillisten tutkintojen järjestelmä

2.3 ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON TAVOITTEET

Pelastustoiminta

Tutkinnon suorittaneet

- osaavat suunnitella ja johtaa pelastusyksikön toimintaa onnettomuustilanteissa
- osaavat suunnitella ja johtaa pelastusjoukkueen toimintaa onnettomuustilanteessa
- ovat motivoituneita kehittämään tulevissa työtehtävissään pelastustoiminnan johtamiseen liittyvään omaa osaamistaan
- hallitsevat pelastustyössä käytettävät yleisimmät tekniset työvälineet niin, että pystyvät tarvittaessa opastamaan niiden käytössä
- osaavat toimia kouluttajina miehistötason henkilöstön ammatillisen osaamiseen kehittämiseen tähtäävässä koulutuksessa

Onnettomuuksien ehkäisy

Tutkinnon suorittaneet

- ymmärtävät tavoitteellisen onnettomuuksien ehkäisytöiden merkityksen pelastuslaitoksen turvallisuustyössä
- osaavat toteuttaa turvallisuuskoulutusta erilaisten asiakasyhteisöjen tarpeisiin

- osaavat tehdä asuinrakennusten, niihin rinnastettavien kohteiden sekä pienehköjen erityiskohteiden palotarkastuksia
- osaavat kannustaa ja motivoida (työvuoronsa) henkilöstöä onnettomuuksien ehkäisyyn
- ymmärtävät rakenteellisten ratkaisujen ja erilaisten paloturvallisuuslaitteiden merkityksen onnettomuustilanteissa
- ovat valmiita kehittämään alipäällystöltä vaadittavaa onnettomuuksien ehkäisyosaamista tulevalla työurallaan

Varautuminen

Tutkinnon suorittaneet

- tuntevat pelastustoimen normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisen perusteet.

Hallinnollinen johtaminen

Tutkinnon suorittaneet

- tietävät, miten työyhteisössä toteutetaan hyvää ja tuloksellista henkilöstöjohtamista
- omaksuvat hyvän perustan alipäällystöltä edellytettävien hallinnollisten tehtävien hoitamiseen
- ovat valmiita kehittämään hallinnollisten tehtävien hoidossa tarvittavia esimiestaidollisia ja työnjohdollisia valmiuksiaan

Muut tavoitteet

Tutkinnon suorittaneet

- tuntevat vapaaehtoisen palokuntatoiminnan merkityksen
- ovat valmiita rakentamaan hyvää yhteistyötä vapaaehtoisen ja sivutoimisen henkilöstön kanssa

3. OPETUSSUUNNITELMAN KÄSITTEISTÖ

Aikaisempien opintojen hyväksilukeminen - Opiskelija voi esittää luettavaksi hyväkseen muussa oppilaitoksessa suorittamiaan ko. opintojakson tavoitteita ja sisältöjä vastaavia opintoja. Hyväksilukeminen voi koskea opintojaksoa kokonaisuudessaan tai sen osia. Hyväksiluettavuutta arvioitaessa huomioidaan mm. aikaisempien opintojen laajuus, sisältö sekä suoritettujen opintojen ikä ja suoritettavan tutkinnon osaamisen tavoitevaatimukset.

Hyväksilukemista haetaan opintosihteeriltä saatavalla lomakkeella. Opiskelijan on esitettävä todistusjäljennökset niistä opintosuorituksista, joihin hän vetoaa.

Hyväksilukemispäätöksen asiassa tekee koulutusohjelmavastaava opintojakson vastuunopettajan esityksestä. Tutkintoon ei pääsääntöisesti hyväksiluetä kymmentä vuotta vanhempia opintoja.

Koulutusohjelmavastaava – Alipäällystön koulutusohjelman opetussuunnitelman ja opetuksen kehittämisestä vastaava Pelastusopiston opettaja.

Kurssinjohtaja – nimetään jokaiselle ap-kurssille. Kurssinjohtaja toimii oppilaitoksen ja opiskelijoiden yhteyshenkilönä kurssinsa erilaisten käytännön opintoasioiden järjestelyissä.

Opintojakso – opintojen ja opetuksen sisällöllinen ja rakenteellinen perusyksikkö, jonka tavoitteet on määritelty tässä opetussuunnitelmassa. Opintojakso rakentuu lähiopetuksesta ja itsenäisistä opinnoista ja sen laajuus ilmoitetaan opintopisteinä. Näiden välinen määrällinen suhde näkyy opintojakson toteuttamissuunnitelmasta ja se vaihtelee opintojaksokohtaisesti lähes kokonaan lähiopetukseen keskittyvästä opintojaksosta sellaiseen, jossa itsenäisten opintojen määrä on huomattava.

Lähiopetus - se osa opintojakson opinnoista, joka merkitään lukujärjestykseen ja joka pidetään lukujärjestykseen merkittynä aikana. Lähiopetusta ovat esim. oppitunnit, seminaarit, opintokäynnit, simulaatio-opetus, muodolliset ja sovelletut harjoitukset harjoitusalueella sekä kokeet ja tentit. Lukujärjestykseen merkityn lähiopetukseen siirtäminen itsenäisiksi opinnoiksi ei ole ilman painavaa syytä sallittua.

Itsenäinen opiskelu - se osa opintojakson opinnoista, jonka opiskelija suorittaa lähiopetuksen ulkopuolella hänelle soveltuvassa paikassa ja valitsemanaan aikana. Itsenäisissä opinnoissa opiskelijat tekevät esim. erityyppisiä oppimistehtäviä, verkko-opintoja sekä valmistautuvat kokeisiin ja tentteihin.

Opintojakson vastuunopettaja – opintojakson suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista vastaava oppilaitoksen opettaja, jonka tarkennetut tehtävät ovat

- (1) opintojakson opetussuunnitelmatekstin kirjoittaminen
- (2) lukujärjestysvalmistelun edellyttämän toteuttamissuunnitelman tekeminen koulutusohjelmavastaavan ilmoittaman aikataulun mukaan
- (3) opintojakson toteuttamissuunnitelman laatiminen ja esittely ensimmäisellä opetuskerralla
- (3) hyväksilukemispäätösten valmistelu ja esittely koulutusohjelmavastaavalle
- (4) poissaolojen seuranta opintojakson lähiopetuksesta; korvaustehtävien laadinta
- (5) arvostelutietojen toimittaminen Wilmaan (Primus-opintohallintojärjestelmään) kuukauden kuluessa opintojakson opintojen päättymisestä

Opinto-oikeusaika – opetussuunnitelmassa määritelty aika tutkinnon suorittamista varten. Alipäällystötutkinnon opiskelijalla tavoiteaika tutkinnon suorittamiseksi on kaksi lukukautta (1 vuosi). Opiskelijalla on tarvittaessa lisää opiskeluaikaa yksi vuosi tämän tavoiteajan päälle.

Opiskelija, joka ei ole suorittanut opintojaan opinto-oikeusajan puitteissa, menettää opinto-oikeutensa, jollei Pelastusopiston rehtori erityisestä syystä myönnä hänelle lisääaikaa opintojen loppuun saattamiseksi.

Opiskelu – opiskelijan tavoitteellista toimintaa, jota ohjaa oppimisen tarkoitus. Opiskelijalla on velvollisuus osallistua kaikkeen järjestettyyn lähiopetukseen.

Opetussuunnitelma – opetussuunnitelmassa määritellään mm. koulutusohjelman yleiset tavoitteet ja lähtökohdat, kunkin opintojakson tavoitteet, ydinsisällöt, opinnoissa vaadittava kirjallisuus sekä opintojakson vastuuopettaja. Opetussuunnitelmassa kuvataan myös arvioinnin ja arvostelun periaatteet.

Opintopiste – ilmaisee opiskeltavan opintojakson työmäärän. Yksi opintopiste vastaa keskimäärin opiskelijan 27 tunnin työpanosta. Käytännössä yhden op:n suorittamiseen vaadittava työmäärä voi vaihdella esim. henkilön opiskeluvalmiuksista riippuen. Opiskelu voi olla erilaista opintojakson opiskeluun liittyvää työtä, esim. lähiopetukseen osallistumista, oppimistehtävien tekemistä, harjoitusten suunnittelua, harjoitusalueella tapahtuviin harjoituksiin osallistumista, kalustonhuoltoa tai näyttökokeeseen / tenttiin valmistautumista.

Lähiopetuksen ja itsenäisen opiskelun välinen suhde vaihtelee opintojaksoittain ja se ilmenee kunkin opintojakson toteuttamissuunnitelmassa.

Alipäällystön koulutusohjelma – on Pelastusopiston suunnittelema opintokokonaisuus, joka johtaa alipäällystötutkintoon. Koulutusohjelma rakentuu pelastustoimen alipäällystötason ammatillista asiantuntemusta edellyttävän tehtäväalueen hallitsemiseen. Opintojen laajuus on 60 opintopistettä (op).

Toteuttamissuunnitelma – opetussuunnitelmassa kuvatun opintojakson toteuttamiseksi laadittu suunnitelma, jonka tekee opintojakson vastuuopettaja. Toteuttamissuunnitelmassa täsmennetään mm.

- opintojakson tavoitteet
- keskeinen asiasisältö
- lähiopetuksen ja itsenäisen opiskelun välinen suhde tunteina määriteltynä
- lähiopetuksen aikataulu; kouluttajien välinen työnjako
- vaadittavat suoritukset
- lähiopetuksen läsnäolovelvoitteen seuranta; poissaolojen seuraamusten määrittely
- kirjallisiin kokeisiin tuleva opiskeltava aineisto
- käytännön kokeet
- arviointiperusteet.

Opintojakson vastuuopettaja esittelee toteuttamissuunnitelman opiskelijoille ensimmäisellä koontumiskerralla.

3 OPISKELU ALIPÄÄLLYSTÖN KOULUTUSOHJELMASSA

3.1 KOULUTUSOHJELMAN LAAJUUS JA YDINSISÄLLÖT

Alipäällystön koulutusohjelmasta valmistuu henkilöitä pelastustoimen erilaisiin alipäällystötason johto-, kehittämis-, suunnittelu-, koulutus- ja erityistehtäviin. Koulutusohjelman laajuus on 60 opintopistettä.

Koulutusohjelma koostuu perusopinnoista, ammattiopinnoista ja opinnäytetyöstä.

Perusopinnot

Perusopintojen laajuus on 12 opintopistettä. Perusopintojen tavoitteena on antaa opiskelijalle yleiskuva pelastustoimen asemasta, tehtävistä ja merkityksestä yhteiskunnassa sekä perehdyttää hänet pelastustoimen esimiestäidollisiin ja hallinnollisiin perusteisiin.

Ammattiopinnot

Ammattiopintojen laajuus on 44 opintopistettä. Opintojen tavoitteena on syventää opiskelijan osaamista onnettomuuksien ehkäisyyn, pelastustoiminnan sekä väestönsuojelun tehtäväalueilla. Opetuksen ja opiskelun läpäisevänä viitekehysenä on asioiden tarkastelu johtamis- ja esimiestaidollisesta näkökulmasta.

Opinnäytetyö

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvissä käytännön työtehtävissä. Työssä pyritään toiminnalliseen ja käytännölliseen kehittämisotteeseen: työ voi olla esim. suunnitelma, kehityshanke, koulutusprojekti, kirjallinen tai sähköisessä muodossa oleva opintoaineisto vai muu vastaava vaativa ammattityö. Siinä harjoitellaan samalla tiedonhakua, käytännönläheisten pulmien ratkaisua, työn raportointia sekä pelastustoimen suunnitelmallista kehittämistyötä.

Opinnäytetyön laajuus on 4 opintopistettä. Onnistuakseen opinnäytetyö vaatii suunnitelmallista, itsenäistä ja vastuullista projektityöskentelyä sekä yhteistyötä mm. ohjaavan opettajan sekä työpaikan yhteyshenkilön kanssa.

3.2 OPISKELUMENETELMÄT

Koulutusajattelun painopiste on siirtymässä opetuksesta opiskeluun ja oppimiseen. Perinteellinen koulutuskäsityksen mukaan koulutus nähdään valmiin tiedon tai taidon siirtämisenä opiskelijoille. Opiskelija on nähty objektina, kohteena, jota koulutetaan. Opiskelua ei ole nähty analysoivana prosessina, jossa opiskelijaa rohkaistaisiin vastuullisena subjektina ottamaan sisäistynyt, problematisoiva suhde opintojen kohteena olevaan ilmiöön.

Alipäällystökoulutuksen ydinprosessi on tässä opetussuunnitelmassa määritelty opiskelu ja sen seurauksena tapahtuva oppiminen. Oppiminen on ytimeltään yksilöllistä, tiedollisten käsitysten ja taidollisen valmiuden jatkuvaa rakentamista ja rakentumista sekä asioille annettavaa jatkuvasti kehittyvää merkityksenantoa. Jokainen opiskelija rakentaa ammatillisia käsityksiään elämäntoriansa, työkokemuksensa, organisaatioperinteen sekä tulevaisuuden odotustensa mukaan. Kou-

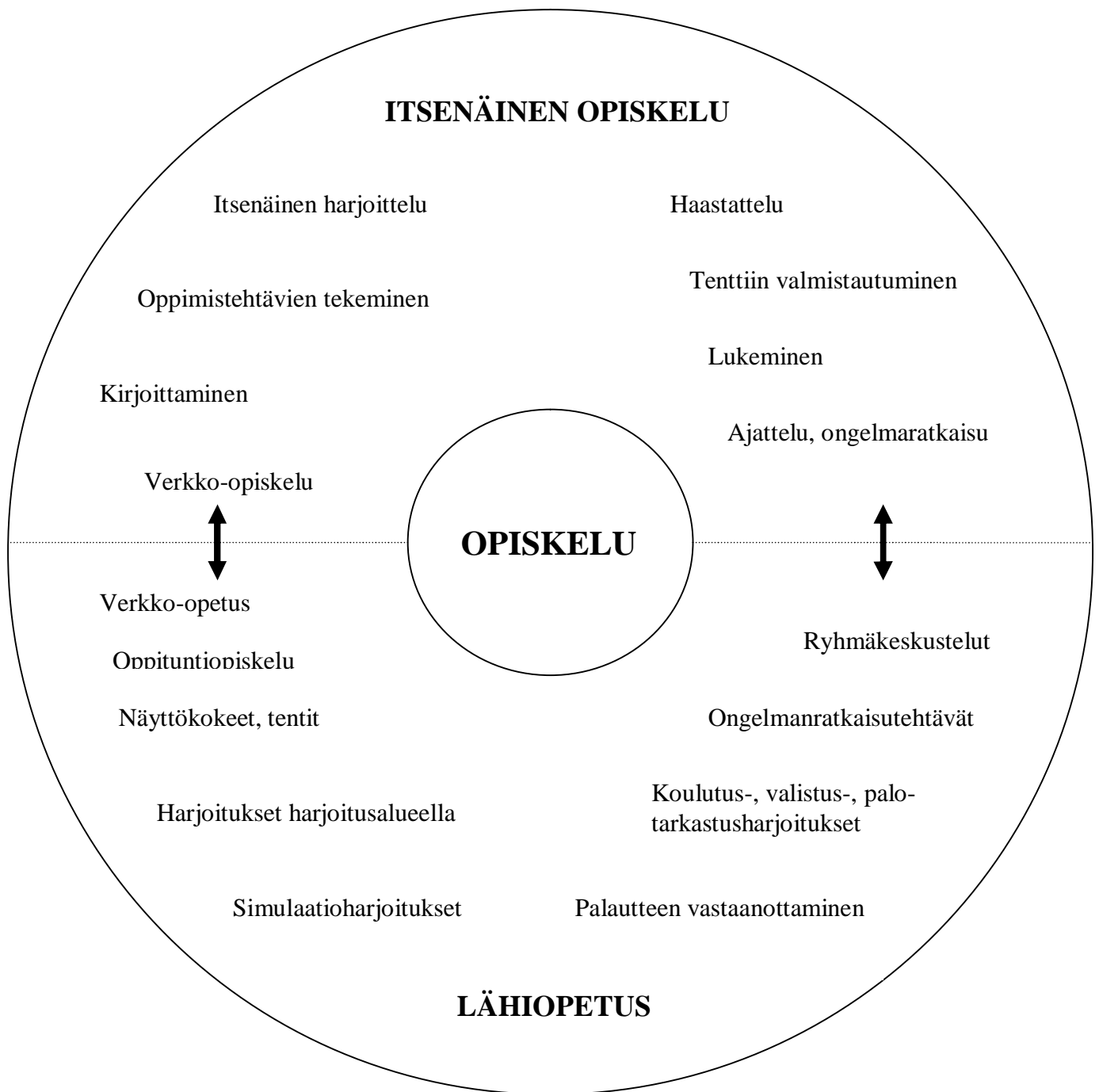
lutuksen yhtenä tavoitteena on myös motivoituminen jatkuvaan, jopa työuran kestävään ammatilliseen itsensä kehittämiseen.

Opiskelua sidotaan tavoitteellisesti ja määrätietoisesti opiskelijoiden työkokemukseen, nykyisiin tehtäviin ja työorganisaatioihin sekä pelastustoimen lähitulevaisuuden kehittämishaasteisiin. Opiskelu on ongelmakeskeistä ja tähtää sisällöllisten tavoitteiden ohella tiedollisten taitojen oppimiseen, siis esim. tiedonhankinnan, tiedon arvioinnin, päätöksenteon ja ajattelun valmiuksien kehittämiseen.

Opettaminen on ytimeltään opiskelun ja oppimisen tukiprosessi. Opetuksen pääpaino ei ole tiedossa ja tiedonvälityksessä vaan pikemminkin tiedon käytön kehittämisessä. Opettamista voidaan pitää suotuisten olosuhteiden järjestämisenä oppimiselle!

Opettamista tarkastellaan ylellisyytenä, joka varataan vain sellaisille asioille, joiden oppiminen välttämättä sitä edellyttää. Opettajan työtä pidetään siis resurssina, jota kannattaa uhrata vain tärkeiden ja vaikeiden asioiden selvittämiseen.

Esitetyt pedagogiset painotukset merkitsevät sekä opettajan että opiskelijan roolien uudelleenarviointia perinteelliseen alipäällystökoulutukseen verrattuna. Kouluttajilta se edellyttää omien opetukseen ja oppimiseen liittyvien käsitysten ja arvostusten selkiinnyttämistä. Samoin opiskelijoiden on välttämätöntä oppia luopumaan omista, usein passiivisuutta ruokkivista oppilaana olemisen odotuksistaan. Tämä kaikki on lopulta haaste myös oppilaitoskulttuurille ja ehkä myös pelastustoimen työkaluureille: opiskelija ei voi olla vain kohde, vaan yhä useammin myös vastuullinen toimija, subjekti.

Kuva 2. Opiskelumenetelmät alipäällystön koulutusohjelmassa

4 ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON LUKUSUUNNITELMA

PERUSOPINNOT	12
Johdatus alipäällystöopintoihin	1
Viestintätaitojen perusteet	2
Liikuntakasvatus	3
Oman johtajuuden kehittäminen	3
Pelastustoimen hallinto	3
AMMATTIOPINNOT	44
Onnettomuuksien ehkäisy	12
Palotarkastus ja turvallisuusneuvonta	7
Rakennusten paloturvallisuus	5
Pelastustoiminta	30
Koulutustaito	7
Vaaralliset aineet	4
Sammutus- ja pelastustekniikan jatkokurssi	3
Palofysiikan jatkokurssi	2
Pelastustoiminnan johtaminen	11
Ensihoito	3
Varautuminen	2
Pelastustoimen varautuminen	2
OPINNÄYTETYÖ	4
Opinnäytetyön suunnittelu	1
Suunnitteluseminaarit I-II	
Opinnäytetyö	3
YHTEENSÄ	60

5 ALIPÄÄLLYSTÖN KOULUTUSOHJELMAN OPINTOJAKSOT

5.1 PERUSOPINNOT

5.1.1 Johdatus alipäällystööpintoihin 1 op

Tavoite	Opiskelija ymmärtää koulutuksen merkityksen pelastustoimen kehitykselle. Hän tietää Pelastustoimen koulujärjestelmän ja tuntee oman koulutusohjelmansa. Opiskelija omaksuu monimuoto-opiskelussa vaadittavan opiskelutekniikan ja pystyy kehittämään hyviin oppimistuloksiin johtavia oppimisstrategioita. Hän tuntee tietotekniikan hyödyntämismahdollisuudet ja hallitsee tärkeimmät tietotekniikan osa-alueet.
Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> - pelastusalan ammattikoulutuksen kehittyminen - pelastusalan koulutusjärjestelmä - alipäällystön koulutusohjelman tavoitteet ja rakenne - opiskelutaito - ammattietiikka - tietotekniikka ja opiskelu
Suoritustapa	Lähiopetus, oppimistehtävät ja näyttökoe
Kirjallisuus	Alipäällystön koulutusohjelma, Ap 30 -opetussuunnitelma. Pelastusopisto 2009. Lisäksi luennoilla jaettava materiaali.
Vastuopettaja	Jouni Salminen

5.1.2 Viestintätaitojen perusteet 2 op

Tavoitteet	Opiskelija osaa laatia asiakirjoja ja ammatillisia kirjoitelmia. Hän osaa laatia tilanteeseen ja tavoitteisiin sopivan tekstin. Opiskelija on perehtynyt lähteiden käyttöön. Opiskelija osaa tekstien muokkaamisen ja viimeistelyn. Opiskelija hallitsee esiintymistaidon. Hän tietää nonverbaalisen ilmaisun merkityksen viestintätilanteessa.
Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> - asiakirjat - kirjalliset tehtävät - lähdeviitteet - asiatyly - tekstien muokkaaminen eri tarkoituksiin (tavoite, lukija, media) - esityksen valmistelu - esiintyminen - palautteen antaminen ja vastaanottaminen
Kirjallisuus	Kauppinen, A., Nummi, J. ja Savola, T. 2004. Tekniikan viestintä. Kirjoittamisen ja puhumisen käsikirja. 4., uudistettu painos. Edita. Helsinki.
Vastuopettaja	Raija Lerssi

5.1.3 Liikuntakasvatus 3 op

Tavoite	Opiskelija ymmärtää fyysisen toimintakyvyn eri osa-alueiden yhteyden pelastajan työkykyyn. Hän osaa tehdä ja totuttaa liikuntasuunnitelman työvuo-rolle.
Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> - liikunta ja pelastaja - liikunta ja terveys - liikunta ja ravinto - pelastajan fyysisen toimintakyvyn testaaminen
Suoritustapa	Lähiopetus, demonstraatiot, liikuntasuunnitelman tekeminen ja tentti.
Kirjallisuus	<p>Kinnunen, Kari. 2002. Palomiehen liikunta. Pelastusopiston julkaisuja 1/2002.</p> <p>Heikinaro-Johansson, P., Huovinen, T. & Kytökorpi, L. (toim.) 2003. Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. WSOY. Sivut 14-29, 47-72 ja 101-124.</p>
Vastuuopettaja	Juha-Matti Asikainen

5.1.4 Oman johtajuuden kehittäminen 3 op

Tavoitteet	Opintojakson tavoitteena on organisaatiokäyttäjymisen ymmärtäminen ja opiskelijan minäkuvan kehittyminen. Tähän tavoitteeseen päästään, kun opiskelija kykenee oman toimintansa arviointiin ja itsensä kehittämiseen sekä ymmärtää organisaatiokäyttäjymistä ja pystyy omalta osaltaan vaikuttamaan organisaation toiminnan kehittämiseen. Lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee joitakin johtamiseen, johtamiskäyttäjymiseen, organisaatioon, organisaatio-käyttäjymiseen ja organisaatiokulttuuriin liittyviä teorioita ja malleja.
Sisältö	<p>Organisaatio ja organisaatiokäyttäjyminen</p> <p>Organisaatiokulttuuri</p> <p>Johtaminen ja johtamiskäyttäjyminen</p> <p>Johtajana kehittyminen; esimiehenä kehittyminen; oman johtajuuden kehittämissuunnitelma</p> <p>Itsetuntemus ja itsensä kehittäminen</p>
Suoritustapa	Opintojakson hyväksytty suorittaminen edellyttää osallistumista lähiopetukseen ja oppimistehtävän tekemistä.
Kirjallisuus	<p>Lönnqvist, J. 2003. Johtajan ja johtamisen psykologiasta. Helsinki: Edita</p> <p>Salminen, J. 2006. Uuden esimiehen kirja. Talentum. Helsinki.</p>
Vastuuopettaja	Heikki Ojala

5.1.5 Pelastustoimen hallinto 3 op

Tavoite	Opiskelija tuntee pelastustoimen lainsäädännön, pelastustoimen alueen johtosäännöt sekä pelastustoimen organisaation mukaan lukien vapaaehtoinen palokuntatoiminta. Opiskelija tuntee esimiehen vastuut ja velvollisuudet sekä osaa tehdä pienimuotoisia hankintapäätöksiä. Opiskelija tuntee keskeiset työturvallisuutta koskevat säännökset.
Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> - pelastustoimen lainsäädäntö - pelastustoimen henkilöstötieto - pelastustoimen alueen johtosäännöt - vapaaehtoisen palokuntatoiminnan perusteet, palokuntasopimukset - pelastustoimen hankinnat - työturvallisuutta ohjaava lainsäädäntö - pelastusalan työturvallisuus käytännössä, alipäällystön rooli työturvallisuuden kehittäjänä
Suoritustapa	Lähiopetus, oppimistehtävät, tentit.
Kirjallisuus	Pelastuslaki (468/2003) Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (787/2003) Parviainen, Mervi. Pelastustoimen hallinto/AP-kurssit. Opetusmoniste. Teknisten sopimus (uusin) Vastuuolettajan jakamaa lainsäädäntöä ja muuta aineistoa.
Vastuuolettaja	Mervi Parviainen.

5.2 AMMATTIOPINNOT

5.2.1 Onnettomuuksien ehkäisy

5.2.1.1 Palotarkastus ja turvallisuusneuvonta 7 op

Tavoite	<p>Opiskelija tuntee palotarkastukseen liittyvän lainsäädännön. Hän osaa tehdä asuinrakennusten ja niihin rinnastettavien kohteiden sekä pienehköjen erityiskohteiden palotarkastukset. Hän osaa opastaa vaarallisten kemikaalien säilytystä ja varastointia</p> <p>Opiskelija tuntee turvallisuuskoulutuksen perusteet sekä osaa valita ja soveltaa oikeita menetelmiä eri kohderyhmille. Opiskelija tuntee palontutkinnan erityispiirteet sekä pelastusviranomaisten oikeudet ja velvollisuudet palontutkinnassa.</p> <p>Opiskelija kykenee ohjaamaan henkilöstöään onnettomuuksien ehkäisyssä, ymmärtää viranomaisyhteistyön merkityksen ja on motivoitunut toteuttamaan pelastuslaitoksen turvallisuuskoulutus- ja palotarkastustoimintaa. Opiskelija pystyy tarkastusten yhteydessä tarkastamaan kiinteistön palo- ja pelastustoimintaan liittyvät suunnitelmat ja arvioimaan niitä. Opiskelija pystyy hyödyntämään palotarkastustietoja sammutus- ja pelastustehtävissä ja pystyy johtamaan yksikkönsä niin, että henkilöstö osaa toimia palontutkimusta edesauttavalla tavalla työturvallisuus huomioiden.</p>
---------	---

Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> - palotarkastukset sekä niihin liittyvät säädökset - asuinrakennukset ja erityiskohteet, vaarallisten kemikaalien säilytys ja varastointi - turvallisuuskoulutuksen suunnittelu, tavoitteet ja menetelmät - turvallisuuskouluttajan osaamisvaatimukset - palontutkintaan liittyvä lainsäädäntö ja teknisen tutkinnan erityspiirteet - palotarkastuksen ja turvallisuusneuvonnan yhteys sammutus- ja pelastustehtävien johtamiseen
Suoritustapa	Oppitunnit, harjoitukset, oppimistehtävät ja koe
Kirjallisuus	<p>Palo- ja rakennuslainsäädäntö 2008 taskukirja, joka sisältää lähes kaikki tarvittavat säädökset</p> <p>Jämsä Jani, Pientalon palotarkastus. Pelastusopiston julkaisu, Oppimateriaalisarja 1/2006</p> <p>Mangs J. & Keski-Rahkonen O, Palonsyyn selvittäminen 3, VTT Rakennustekniikka, 1997.</p> <p>Nurmi V-P, Palontutkinnan perusteet, Suomen palopäällystöliitto, 2005.</p> <p>Jaakkola, Erkki 1997. Luo turvallisuutta – valistamisen ja pelastusneuvonnan oppikirja. Suomen Palopäällystöliitto ry.</p> <p>Somerkoski, Brita & Järvensivu, Kalervo (kuviitus). 2003. Tulipalojen ja onnettomuuksien ennaltaehkäisy. SPEK.</p> <p>Aulanko, Mari. 1994. Minäkö luennoimaan? Insinööritieto Oy.</p> <p>Autere ym. 2004. Pelastuslaitoksen valistustyön suunnittelu. SPEK</p>
Vastuuopettaja	Ismo Kärkkäinen

5.2.1.2 Rakennusten paloturvallisuus 5 op

Tavoite	<p>Opiskelija tuntee keskeiset rakentamista ohjaavat säädökset sekä suunnittelu- ja valvontajärjestelmän. Hän tietää pelastusviranomaisen vaikutusmahdollisuudet rakentamisen ohjauksessa. Hän osaa lukea rakenne-, sähkö- ja LVI-piirustuksia ja tuntee yleisimmät rakenneratkaisut, rakennusaineet sekä niiden käyttäytymisen ja vaaralliset ominaisuudet palo- ja onnettomuustilanteissa. Hän tietää LVIS -tekniikan vaikutuksen rakentamiseen ja rakennuksen paloturvallisuuteen sekä pelastustoimintaan. Opiskelija ymmärtää rakennustekniikan merkityksen pelastustoiminnan työturvallisuudelle ja osaa ottaa sen huomioon pelastusyksikön johtajana.</p> <p>Opiskelija pystyy hyödyntämään rakenteellisen paloturvallisuuden tietoja sammutus- ja pelastusyksikön johtamistilanteissa sekä huomioimaan rakenteellisen paloturvallisuuden ratkaisut työturvallisuuden ja sammutustaktiikan kannalta yksikkönsä toiminnassa. Hän pystyy antamaan ohjausta ja neuvontaa rakenteellisen paloturvallisuuden ja pelastustoiminnan vaatimuksista tavanomaisissa rakennuksissa suunnittelijoille, rakentajille ja muille viranomaisille.</p>
---------	---

Opiskelija tuntee automaattisten paloilmoitinlaitteiden, automaattisten sammutuslaitteistojen, turvavalaistuksen sekä savunpoistolaitteistojen käyttö- ja toimintaperiaatteet ja osaa käyttää laitteistoja hyväkseen sammutus- ja pelastustehtävissä. Opiskelija osaa paikantaa laitteiden antamat ilmoitukset, palauttaa laitteet käyttökuntoisiksi ja todeta laitteistojen toimintakunnon palotarkastuksen yhteydessä.

Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> - rakentamista ohjaavat ja paloteknisiin laitteistoihin liittyvät käsitteet, säädökset sekä suunnittelu- ja valvontajärjestelmä pelastusviranomaisen näkökulmasta - pelastusviranomaisen vaikutusmahdollisuudet rakentamisen ohjaukseen, rakenteelliseen paloturvallisuuteen ja paloteknisiin laitteisiin - rakennuspiirustukset, rakenteet, rakennusmateriaalit, LVIS- tekniikka sekä rakennusten yleiset turvajärjestelyt paloturvallisuuden, pelastustoiminnan ja työturvallisuuden kannalta - rakenteellisen paloturvallisuuden määräykset ja suunnitteluperusteet (RakMk E1) neuvonnan ja sammutustaktiikan kannalta - rakennusten paloluokitus, palo-osastointi, kantavat rakenteet, uloskäytävät - rakenteellisen paloturvallisuuden järjestelyt sammutus- ja pelastustehtävien kannalta rakennuksissa ja niiden vaikutus työturvallisuuteen - tuotanto- ja varastorakennusten paloturvallisuus (RakMk E2) - autosuojien paloturvallisuus (RakMk E4) - kattilahuoneiden ja polttoainetarastojen paloturvallisuus (RakMk E9) - rakenteellinen paloturvallisuus pelastustoiminnan johtamisessa - paloteknisten laitteiden käyttö- ja toimintaperiaatteet - pelastuslaitoksen toiminta laitteistoilla varustetussa kohteessa - paloteknisten laitteiden huolto, kunnossapito ja palotarkastus
Suoritustapa	Lähiopetus, harjoitukset, johtamisharjoitukset, kohdekäynnit, oppimistehtävät, kokeet.
Kirjallisuus	Kirjallisuus- ja säädösluettelo ilmoitetaan opintojakson alkaessa.
Vastuuopettaja	Jani Jämsä.

5.2.2 Pelastustoiminta

5.2.2.1 Koulutustaito 7 op

Tavoite	Opiskelija ymmärtää ammattitaidon ylläpitämiseen ja kehittämiseen tähtäävän pelastuslaitoksen sisäisen koulutuksen merkityksen. Hän hallitsee koulutuksen suunnittelun, kouluttamisen ja erityisesti harjoittavan opetuksen perusteet ja on motivoitunut kehittämään itseään kouluttajana. Opiskelija tietää, miten suunnitellaan ja johdetaan koulutustarvetta vastaavia muodollisia ja sovellettuja harjoituksia työturvalliset toimintatavat huomioiden. Hänellä on hyvät valmiudet toimia pelastustoimen henkilöstön kouluttajana.
---------	--

Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> - pelastuslaitoksen sisäisen koulutuksen perusteet - ammatillinen kasvu - pelastuslaitoksen sisäisen koulutuksen suunnittelu ja toteutus - vapaaehtoisen ja sivutoimisen henkilöstön koulutusjärjestelmä - muodolliset ja sovelletut harjoitukset
Suoritustapa	Lähiopetus, koulutusharjoitukset ja harjoitustehtävät, tentti.
Kirjallisuus	<p>Jaakkola, Erkki. 1985. Kouluttajan opetusoppi. 6. painos. Suomen Palopäällystyöliitto ry.</p> <p>Rantala, Pekka. 2002. Taitopedagogiikkaa –opintoaineisto.</p> <p>Rantala, Pekka. 1999. Pelastuslaitoksen sisäisen koulutuksen suunnittelun perusteet. Pelastusopiston julkaisu 3/1999.</p> <p>Perti Miettinen, Pelastusyksikön ensitoimenpiteisiin kuuluvat selvitykset vedenkuljetuksessa, PeO 2/2007.</p> <p>PEO: Luentomonisteet</p>
Vastuuopettaja	Timo Suominen

5.2.2.2 Vaaralliset aineet 4 op

Tavoite	<p>Alipäällystötutkinnon suorittanut osaa toimia vaarallisen aineen onnettomuudessa pelastusyksikön johtajana. Lisäksi hän</p> <ul style="list-style-type: none"> - osaa organisoida kemikaalisukellustoimintaa onnettomuustilanteessa - osaa pelastusyksikön johtamisessa ottaa huomioon onnettomuustilanteissa vaikuttavien ilmiöiden kemialliset tekijät - tietää erilaiset onnettomuustyypit ja niiden seuraukset - osaa vaarallisten aineiden torjuntamenetelmät - osaa tulkita merkintäjärjestelmiä ja käyttää vaarallisten aineiden tietolähteitä - tuntee torjuntakalustoa.
Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> - kemian perusteet - vaarallisten aineiden kemialliset ominaisuudet - vaarallisten aineiden tunnistaminen - vaarallisten aineiden onnettomuudet - toiminta vaarallisten aineiden onnettomuuksissa - tietolähteet - henkilönsuojaimet - vaarallisten aineiden mittaaminen - vaarallisten aineiden torjuntakalusto - vaarallisten aineiden harjoitukset (torjuntatekniikat) - vaaralliset aineiden sovelletut harjoitukset (onnettomuustilanteet)
Suoritustapa	Lähiopetus, harjoitukset, etätehtävät ja tentti.
Kirjallisuus	<p>Lautkaski & Teräsmaa (toim.). 2006. Vaarallisten aineiden torjunta. SPEK.</p> <p>Koivistoinen, Kari & Salminen, Jouni. 2008. Pelastustoimen kemikaalisukellusopas. 4. painos. Pelastusopiston julkaisu 4/2008.</p> <p>Halmemies, Sakari. 2000. Vaarallisten aineiden kemia. Pelastusopiston julkaisu 10/2000.</p>

Vastuopettaja Kyösti Survo.

5.2.2.3 Sammutus- ja pelastustekniikan jatkokurssi 3 op

Tavoite	Opiskelija tuntee eri onnettomuustyyppien pelastustekniikat ja niihin vaikuttavat tekijät. Opiskelija osaa valita tehokkaan ja turvallisen pelastustoiminnan edellyttämät sammutus- ja pelastustekniikat ja niitä soveltaen pystyy johtamaan pelastustoimintaa.
Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> - pelastusopiston sammutus- ja pelastustekniikan turvaohjeet - sisäpalosimulaattorin kouluttajakurssi - tulipalojen yleispätevät ilmiöt ja sammutustekniikka - pelastustekniikat eri onnettomuustyypeissä - sovellettuja harjoituksia
Suoritustapa	Lähiopetus, harjoitukset, etätehtävät ja tentti
Kirjallisuus	<p>Hyttinen Veli. 2008. Palofysiikka. SPEK.</p> <p>Sisäasiainministeriö 2007. Pelastussukellusohje sisäasiainministeriön julkaisu 48/2007. Helsinki.</p> <p>Sisäasiainministeriön Pelastusosasto. Korkealla työskentely pelastustoimessa. Julkaisu A:72.</p> <p>Saarela, Tapani. 2003. Tieliikenneonnettomuuksien pelastustoiminta. Pelastusopiston julkaisu 17/2003.</p> <p>Miettinen, Pertti. 2003. Pelastusyksikön ensitoimenpiteisiin kuuluvat selviytykset veden kuljetuksessa. Pelastusopiston julkaisu 18/2003.</p> <p>Nieminen, Jari. 2003. Rakennuspalojen yleispätevät ilmiöt. Pelastusopiston julkaisu 20/2003.</p> <p>Saukonoja, I. 2003, Pelastustoimen merkit ja lyhenteet. Pelastusopisto. Kuopio.</p>
Vastuopettaja	Ismo Huttu

5.2.2.4 Palofysiikan jatkokurssi 2 op

Tavoitteet	Opiskelija ymmärtää keskeisten palofysiikan ilmiöiden teorian ja käytännön välisen yhteyden. Hän osaa suunnitella ja toteuttaa palofysiikkaan liittyviä mittauksia sekä laatia niistä mittausraportteja. Hän osaa havainnollistaa demonstraatioiden avulla palofysiikan ilmiöitä.
Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> - syttyminen, palaminen ja sammuttaminen - vedenkuljetus - mekaaniset apuvälineet <p>Edellisiin aiheisiin liittyvien mittausten suunnittelu, suorittaminen ja mittausraportin laatiminen</p>
Suoritustapa	Lähiopetus, harjoitukset, kirjalliset tehtävät, tentti.
Kirjallisuus	<p>Hyttinen, V., Palofysiikka. 2008. SPEK.</p> <p>Lisäksi luennoilla jaettava materiaali.</p>

Vastuupettaja Paavo Tiitta

5.2.2.5 Pelastustoiminnan johtaminen 11 op

Tavoite	Opiskelija osaa pelastustoiminnan johtamisen teoreettiset perusteet sekä ymmärtää historiallisen kehityksen. Opiskelija osaa riskienhallinnan ja vastesuunnittelun perusteet sekä työturvallisuutta tukevan pelastustaktiikan. Opiskelija osaa johtaa pelastusyksikköä ja pelastusjoukkuetta onnettomuustilanteissa sekä pystyy kehittämään ja suunnittelemaan pelastustoiminnan johtamista pelastusyksikön ja pelastusjoukkueen tasolla. Opiskelija tuntee pelastuskomppanian johtamisen ja esikuntatyöskentelyn periaatteet. Opiskelija ymmärtää ja tuntee pelastustoimen viestiliikenteen perusedellytykset ja pystyy hoitamaan viestiliikenteen käytännössä. Hän tuntee yleisten viestiverkkojen rakenteen ja ymmärtää viranomaisradioverkon toiminnot, hälytysjärjestelmät ja viestikaluston rakenne- ja toimintaperiaatteet. Hän hallitsee viranomaisradioverkon käytön sekä tuntee hätäkeskuksen toiminnan.
Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> - käsitteet, merkit ja lyhenteet - pelastustoiminnan johtamisen historiallinen kehitys - pelastustoiminnan organisaatiot ja organisaatiojohtaminen - pelastustoiminnan johtamisen teoreettinen viitekehys - johtamisprosessi - onnettomuustyyppit ja onnettomuuksien universaalit piirteet - johtamisviestintä - pelastustaktiikka - onnettomuustiedottaminen - pelastusyksikön ja –joukkueen johtaminen eri onnettomuustyypeissä - riskienhallinnan perusteet ja vastesuunnittelu - taktisen tason johtamissuunnittelu - viranomaisyhteistyö; vapaaehtoisorganisaatiot - pelastuskomppanian johtaminen ja esikuntatyöskentely - raportointi, pelastushallinnon tietojärjestelmä (PRONTO) - viestiliikenteen perusteet - viranomaisradioverkko VIRVE - hätäkeskustoiminnan perusteet - paikkatiedon perusteet (kartat, GPS) - johtamisen tietojärjestelmät
Suoritustapa	Lähiopetus, itseopiskelu, harjoitukset, tentit ja näyttökokeet. Osa johtamis-harjoituksista toteutetaan pelastajakurssien pelastustoiminnan opetuksen yhteydessä.
Kirjallisuus	<p>Nieminen, J. 2003. Rakennuspalojen yleispätevät ilmiöt. Pelastusopiston julkaisu 20/2003. Pelastusopisto. Kuopio.</p> <p>Pelastusopisto. Tutkimus- ja kehittämissyksikkö. 2005. Pelastustoiminnan johtaminen. Pelastusopisto. Kuopio.</p> <p>Pelastusyksikön ensitoimenpiteisiin kuuluvat selvitykset vedenkuljetuksessa. Pelastusopiston julkaisu nro 18/2003.</p> <p>Rantala, P. 2007. Pelastuslaitoksen onnettomuustiedottamisen perusteet. Pelastusopisto julkaisusarja A: oppimateriaalisarja.</p>

Sanastokeskus TSK. 2006. Palo- ja pelastussanasto. Helsinki.
 Saukonoja, I. 2003. Pelastustoiminnan johtamisen perusteita.
 Saukonoja, I. 2003. Pelastustoiminnan merkit ja lyhenteet.
 Saukonoja, I. 2002. Pelastustoiminnan organisaatiot, suunnittelun perusteita.
 Sisäasiainministeriön Pelastusosasto. 2003. Toimintavalmiusohje. Julkaisu A:71.
 Pelastustoimen VIRVE-viestiohje. Sisäasiainministeriön Pelastusosasto. 2004.

Lisäksi luennoilla jaettava materiaali.

Vastuuopettaja Ilkka Vepsäläinen

5.2.2.6 *Ensihoito 3 op*

Tavoite	Opiskelija tuntee ensihoito- ja terveydenhuoltojärjestelmän tuottamista ja toimintaa koskevan lainsäädännön ja muun keskeisen säädösperustan. Jakson suoritettuaan opiskelija tuntee ensihoitojärjestelmän toiminnallisena sekä hallinnollisena kokonaisuutena sekä tuntee paloestimiehen roolin ja vastualueen ensihoitopalvelun tuottajan näkökulmasta. Jakson suoritettuaan opiskelija tuntee ensihoidon mahdollisuudet eri potilasryhmien hoidossa ja kykenee johtamaan pelastusyksikön toimintaa ensihoitotehtävissä.
Sisältö	- terveydenhuoltoa ja ensihoitojärjestelmää kokeva lainsäädäntö - pelastustoimi ensihoitopalvelun tuottajana - paloestimiehen rooli aluepelastuslaitoksissa - paloestimiehen rooli pelastusyksikön johtajana ensihoitotehtävässä
Suoritustapa	Lähiopetus, itsenäinen opiskelu, harjoitukset sekä kirjallinen tehtävä ja/tai tentti.
Kirjallisuus	Kinnunen ym. (toim.). 2002. Ensihoidon perusteet. Pelastusopisto & SPR. Otavan Kirjapaino Oy. Keuruu. Alaspää, Kuisma, Rekola, Sillanpää (toim.). 2003. Uusi ensihoidon käsikirja. Kustannus Oy Tammi. Helsinki. Taipale ym. (toim.). 1998. Sosiaali- ja terveydenhuollon perusteet. WSOY. Porvoo. Lohiniva-Kerkelä, M. 2001. Terveydenhuollon juridiikka. Kauppakaari, Lakimiesliiton Kustannus. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä. Järvinen, A. 1998. Hoitaja vai kuljettaja? Suomalaisen sairaankuljetuksen ja ensihoidon historia. Suomen Ensihoidon Tiedotus Oy. Forssan kirjapaino Oy, Forssa. Muu luennoitsijoiden jakama materiaali.
Vastuuopettaja	Jouko Gorski.

5.2.3 Varautuminen

5.2.3.1 Pelastustoimen varautuminen 2 op

Tavoite	Opintojakson suoritettuaan opiskelija tuntee pelastustoimen valmisteluvas- tuulla olevan väestönsuojelujärjestelmän ja osaa toimia sen eri tehtävissä. Opiskelija tuntee pelastustoimen ja kunnan valmiussuunnittelun perusteet. Hän tuntee pelastustoimintaan ja väestönsuojeluun osallistuvien kunnan eri toimialojen väestönsuojeluvalmistelua. Opiskelija osaa pelastussuunnittelun periaatteet yrityksissä, virastoissa ja laitoksissa sekä muissa yhteisöissä.
Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> - varautumista koskeva keskeinen lainsäädäntö ja ohjeet - valmiussuunnittelu - väestönsuojeluorganisaatiot - pelastustoimen erityistehtävät poikkeusoloissa - toiminta pelastustoimen yhteyshenkilönä kunnan johtokeskuksessa - varautuminen, toiminta ja toimijat CBRN-tilanteissa - omatoiminen varautuminen
Suoritustapa	Lähiopetus, itsenäinen opiskelu, oppimistehtävät ja tentti.
Kirjallisuus	<p>Varautuminen kunnassa. Pelastusopiston julkaisu 3/2007. (viimeisin pai- nos).</p> <p>Valmiussuunnittelu pelastuslaitoksissa -ohje. Sisäasiainministeriön julkaisu 26/2007</p> <p>Ohje väestön evakuoitien suunnittelusta ja toimeenpanosta (SM-2003- 01781/Tv-31).</p> <p>Valmiuslaki (1091/91) muutoksineen.</p> <p>Pelastuslaki (468/03).</p> <p>Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (787/03).</p> <p>Lisäksi opintojaksolla jaettava opetusaineisto.</p>
Vastuuopettaja	Jussi Korhonen

5.3 OPINNÄYTETYÖ

5.3.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja luonne

Alipäällystötutkinnon opintoihin sisältyy myös opinnäytetyö, jonka laajuus on 4 op. Opinnäyte-
työn tavoitteena on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan am-
mattiopintoihin liittyvissä alipäällystötason työtehtävissä.

Opiskelijan tulee suunnitella opinnäytteensä oman kiinnostuksensa ja ammatillisen suuntautumi-
sensa mukaisesti. Opinnäytetyötä tehdessään hänen on osattava työskennellä omatoimisesti, joh-
donmukaisesti ja järjestelmällisesti. Hänen tulee etsiä työssä tarvittavaa tietoa eri lähteistä ja suh-
tautua tietoon kriittisesti arvioiden. Hänen tulee yhdistellä tutkinnon eri osa-alueiden osaamista
sekä käyttää tarkoituksenmukaisia työskentelymenetelmiä. Hänen on osattava itsenäisesti rat-
kaista opinnäytetyöhönsä liittyviä ongelmia ja arvioida opinnäytteen etenemistä ja sen tuloksia.

Alipäällystötutkinnon opinnäyte voi olla esim. kirjallinen selvitys, pienimuotoinen tutkimus, toimintasuunnitelma, toimintaohjeistus, opas, tapahtuman tai toimintakokonaisuuden suunnittelu ja toteutus. Olennaista on, että opinnäyte kehittää niin opiskelijan kuin pelastuslaitoksen toimintaa käytännönläheisellä tavalla. Toiminnallisuus tarjoaa opinnäytteen laatijalle konkreettisia välineitä tietoperustan ja käytännön yhdistämiseen.

Opinnäytteessä tulee olla tutkiva työote. Tämä ilmenee mm. ongelmanasettelun tiedollisena perusteluna, pohtivana ja kriittisenä suhtautumisena tekemiseen ja kirjoittamiseen sekä tutkimusviestinnän vaatimusten täyttymisenä työn tekstissä.

5.3.2 Opinnäytetyön suunnittelu 1 op

Tavoite	Opintojakson aikana perehdytään ja syvennytään alipäällystötutkinnon opinnäytetyöopintojen tavoitteisiin sekä laadinnan eri vaiheisiin aiheen ja tavoitteen valinnasta, työsuunnitelman kirjoittamisesta, opiskelijan ja ohjaavan opettajan tehtävistä tiedonhankintaan, käytännön toimintaan ja loppuraportointiin saakka.
Sisältö	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opinnäytetyöopintojen tavoitteet 2. Työn laadintaprosessi 3. Aiheen valinta ja rajaaminen 4. Kirjallisen opinnäytetyösuunnitelman laadinta: Suunnitteluseminaari I 5. Tiedon hankinta; ongelmanratkaisu 6. Opinnäytetyön kirjoittaminen 7. Loppuraportointi 8. Työn arviointi ja arvostelu
Kirjallisuus	Alipäällystötutkinnon opinnäytetyöohje 2004 Vilka, H. - Airaksinen, T.2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Tammi
Vastuupettaja	Heikki Ojala

6 OPINTOSUORITUSTEN ARVIOINTI

6.1 ARVIOINNIN JA ARVOSTELUN KÄSITTEET

Arvioinnilla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla ohjataan ja tarkistetaan opiskelijan opintojen tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteena voi olla esim.:

- tentit
- itsenäinen opiskelu harjoitus- ja seminaaritöineen
- osallistuminen oppituntiopetukseen
- harjoittavaan opetukseen osallistuminen tai
- oppilaitoksen ja työelämän sosiaalisena yhteisönä edellyttämä käyttäytyminen.

Arviointi on keino, jolla tuetaan opiskelijaa opetussuunnitelmassa esitettyjen oppimistavoitteiden saavuttamisessa. Arviointiin voivat osallistua opettajien lisäksi esim. opinnäytetyön ohjaajat sekä opiskelija itse.

Opiskelijan suoritusten arviointi tulee tehdä tavoitesuhtaisesti, so. vertaamalla suorituksia opetussuunnitelman tavoitteisiin. Opiskelijan arvostelu on periaatteessa riippumaton muiden opiskelijoiden suorituksista.

Arvioinnissa korostetaan myös ns. jatkuvan näytön huomioon ottamista arvosanaa määrättäessä. Siten esimerkiksi opiskelijan huolellisuus, aktiivisuus, poissaolot, kotitehtävien suorittaminen ja vastaavat tekijät voivat vaikuttaa opintojakson arvosanaan nostavasti tai laskevasti enintään +/-1. Jatkuvan näytön arviointi on yleensä varsin subjektiivista, joten sen käyttöä arvosteluperusteena on käytettävä harkiten silloin, kun tavoitteiden saavuttamista voidaan luotettavasti arvioida tavanomaisin keinoin.

Arvostelu on se osa arviointia, jonka tavoitteena on oppimistuloksista tiedottaminen.

6.2 ALIPÄÄLLYSTÖN KOULUTUSOHJELMAN TENTTIKÄYTÄNTÖ

Alipäällystökurssien tavanomaiset opintojaksotentit järjestetään ko. opintojaksolle varattujen tuntien puitteissa ja opettajan ilmoittamana ajankohtana. Tenttiin osallistuvat kaikki kurssin opiskelijat ja siihen ei tarvitse erikseen ilmoittautua. Jos opiskelija ei osallistu opintojaksotenttiin ilman vastuuolettajan hyväksymää syytä, katsotaan se yhdeksi tenttikerraksi ja johtaa näin hylättyyn suoritukseen.

Uusintatentit järjestetään perjantai –iltapäivisin klo 13.00 alkaen. Uusintoja järjestetään keskimäärin kerran kuukaudessa ja päivät ilmoitetaan kunkin lukukauden alussa Pelastusopiston virallisella ilmoitustaululla. Opiskelija voi tällöin

- uusia hylätyn suorituksen (ks. 7.4.)
- suorittaa tavanomaisen opintojaksotentin, jos hän on vastuuolettajan hyväksymästä syystä ollut estynyt osallistumisesta aikaisemmin järjestettyyn tavanomaiseen kuulusteluun
- korottaa opintojakson arvosanaa (ks. 7.5.).

Uusintakokeeseen ilmoittaudutaan jättämällä opintosihteeriltä saatava uusintakoeuori opinto- toimistossa olevaan palautuslaatikkoon viimeistään kahta viikkoa ennen tenttiä. Jos opiskelija ei saavu ilman hyväksyttävää syytä ilmoittautumaansa tenttiin, katsotaan se yhdeksi yrityskerraksi. Esim. esittämällä lääkärintodistuksen opiskelija ei menetä oikeuttaan suorituskertaan.

Pääsääntöisesti kunakin tenttipäivänä saa osallistua yhden opintojakson tenttiin.

Opiskelijalle on varattava tilaisuus tutustua arvioituun kirjalliseen tai muuten tallennettuun opintosuoritukseen. Ne on säilytettävä kuuden kuukauden ajan tulosten julkistamisesta.

Opiskelijalla on oikeus nähdä koesuorituksensa arvostelu.

6.3 OPINTOSUORITUSTEN REKISTERÖINTI

Pelastusopisto pitää rekisteriä opintosuorituksista Primus -opintohallintojärjestelmän (Wilma) avulla. Opintojakson vastuuolettaja vie itse loppuarvostelutiedot Wilma-ohjelmaan neljän viikon kuluessa ko. jakson opintojen päättymisestä, sekä toimittaa arvioinnista tulosteen opintosihteerille. Opintosihteerille vahvistaa merkinnät rekisteristä, joka jälkeen opiskelijat pääsevät itse rekisteriin seuraamaan omia suorituksiaan. Opiskelijoilla on velvoite seurata opintojensa edistymistä.

Jokaisen opintojakson opinnot arvioidaan ja arvostellaan. Hyväksytyistä suorituksista käytetään numeraalista asteikkoa 1 – 5 seuraavasti:

- 5 = kiitettävä
- 4 = hyvä
- 3 = hyvä
- 2 = tyydyttävä
- 1 = tyydyttävä.

Opintojakso voidaan erityisistä syistä arvostella myös asteikolla hyväksyty – hylätty.

S = tutkintoon sisältyvä, hyväksytysti suoritettu opintojakso

Hyväksiluetut opintojaksosuoritukset merkitään yhdellä seuraavista vaihtoehdoista:

K = ennen nykyisiä opintoja suoritettu, tutkintoon hyväksiluettava opintojakso

H = nykyisen koulutuksen aikana muualla suoritettu, tutkintoon hyväksiluettava opintojakso

6.4 HYLÄTYN SUORITUKSEN UUSIMINEN

Hylätyn suorituksen voi uusia opintojakson opiskelun aikaisilla tutkintovaatimuksilla kaksi kertaa. Uusimiset tehdään Pelastusopiston ilmoittamina uusintatenttipäivinä ja viimeistään vuoden kuluessa ensimmäisestä hylätystä suorituksesta. Jos opiskelija ei saa opintojaksoa suoritetuksi kahdella uusintakerralla, hän opiskelee ko. opintojakson uudestaan seuraavassa mahdollisessa yhteydessä.

6.5 OPINTOJAKSON ARVOSANAN KOROTTAMINEN

Hyväksytyt opintojakson arvosanaa voi koulutuksen aikana yrittää yhden kerran korottaa Pelastusopiston uusintatenttipäivinä sinä ajankohtana voimassa olevien vaatimusten mukaisesti. Korotustenttitehtävien laadinnasta huolehtii se opettaja, joka antaa tai on viimeksi antanut opintojakson arvosanan. Arvosanan korotusyritys ei voi huonontaa jo saatua arvosanaa. Käytännön kokeiden, testausten ja muiden näyttökokeiden ajankohdat sovitaan erikseen.

Opiskelijalla on mahdollisuus tutustua arvioituun tai muuten talletettuun opintosuoritukseen.

6.6 ARVIOINNIN OIKAISUVAATIMUKSET

Arviointiin tyytymätön opiskelija voi pyytää oikaisua arvioinnin tehneeltä opettajalta 14 päivän kuluessa siitä kun opiskelija on saanut arvostelun tulokset ja arvosteluperusteiden soveltamisen tietoonsa. Edelleen arviointiin tyytymätön opiskelija voi hakea opettajan päätöksestä oikaisua Pelastusopiston tutkintolautakunnalta 7 päivän kuluessa siitä kun hän on saanut päätöksestä tiedon.